

Norges Miljø- og Biovitenskapelige
Universitet (nmbu)
Att: v/Eirill Ager-Wick
Postboks 5003
1432 ÅS

Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (969159570) - Dispensasjon fra forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret

Fiskeridirektoratet viser til Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (heretter også «NMBU» eller «søker») sin søknad av 30. mai 2020 om dispensasjon fra forskrift om tillatelse til andre arter enn laks, ørret og regnbueørret (heretter også «forskriften») § 4 første ledd andre setning, andre ledd bokstav a) og andre ledd bokstav c). Videre vises det til øvrig korrespondanse i saken.

1. Fiskeridirektoratet sitt vedtak

Med hjemmel i forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret § 21 gir Fiskeridirektoratet Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet dispensasjon fra forskriften § 4 første ledd andre setning, andre ledd bokstav a) og andre ledd bokstav c), til tillatelse til akvakultur av «arter som ikke forekommer eller tidligere har forekommet naturlig i området», samt at én tillatelse kan gis for flere arter og alle livsstadier.

Dispensasjonen gjelder:

- Sebrafisk (*Danio rerio*),
- Medaka (*Oryzias latipes*) og
- Niltilapia (*Oreochromis niloticus*)

Vedtaket om dispensasjon er fattet på følgende vilkår:

- Tillatelsene skal driftes i henhold til søknaden og det som er beskrevet i dette vedtaket. Dette innebærer blant annet at artene kun kan holdes til forskningsformål, og kan ikke være gjenstand for kommersiell omsetning.

- Alle artene må holdes i anlegg med sikringssystem tilpasset risikoen for utslipp av patogen, egg, larver etc. avhengig av art, livssyklus og andre forhold som kan ha betydning for det biologiske mangfoldet.

Fiskeridirektoratet forutsetter at eventuelle særtillatelser fra andre sektormyndigheter innhentes av søker.

Fiskeridirektoratet forutsetter at fasilitetene blir oppført og godkjent som beskrevet, og i tråd med Forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk.

Fiskeridirektoratet forutsetter at søker selv sender søknad om tillatelse etter forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret til Viken fylkeskommune.

2. Søknaden

Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet søker om dispensasjon til akvakultur av artene sebrafisk (*Danio rerio*), medaka (*Oryzias latipes*), og niltilapia (*Oreochromis niloticus*) ved det nye landbaserte akvakulturanlegget til Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Veterinærhøgskolen, på Campus Ås. NMBU er en forsknings- og utdanningsinstitusjon. Det søkes også om tillatelse til hold av alle livsstadier, da de ulike forskningsprosjektene ved universitetet har ulike behov i forhold til livsstadium.

Det fremgår blant annet av søknaden at:

«[...]Avdelingen har to store holderom for oppdrett av sebrafisk og medaka. I tillegg finnes et karantenerom, et toksikologirom, et infeksjonsrom, samt tre laboratorier og et vaskerom med to destruksjonsautoklaver. Alle akvarierack på avdelingen blir forsynt med RO-vann. I utløpet fra hvert rack samt i sluk i gulv sitter et filter for å hindre biologisk materiale å komme inn i avløpsvannet. Alt avfallsvann blir videre filtrert i et grovfilter og deretter klorbehandlet i underliggende etasje, og har i tillegg mulighet for UV-behandling. På denne måten er både rømmingssikkerhet og desinfeksjon av avløpsvann forskriftsmessig ivare tatt og vil ikke utgjøre noen fare for rømming eller utslipp av fremmed biologisk materiale.»

3. Rettslig grunnlag

Lov om akvakultur (akvakulturloven):

§ 10. Miljønorm

«Akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte.

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift gi nærmere bestemmelser for å sikre miljømessig forsvarlig akvakultur, herunder stille krav til forebyggende tiltak, krav om

merking av akvatiske organismer, bruk av akvatiske organismer som ikke kan formere seg og bruk av fremmede organismer.»

Myndighet etter bestemmelsen er delegert til Fiskeridirektoratet sentralt.

Forskrift om tillatelse til andre arter enn laks, ørret og regnbueørret:

§ 4. Krav om akvakulturtillatelse

Ingen kan drive akvakultur uten tillatelse. Det kan ikke gis tillatelse til akvakultur av arter som ikke forekommer eller tidligere har forekommet naturlig i området.

Tillatelse kan gis til:

- a) en bestemt art,
- b) en bestemt lokalitet, og
- c) enten
  1. oppbevaring og klekking av rogn og produksjon av tidlige livsstadier som produseres med sikte på overføring til andre lokaliteter eller annen type produksjon, eller
  2. akvakultur av fisk, krepsdyr, bløtdyr eller pigghuder basert på senere livsstadier.

[...]

§ 21. Dispensasjon

Fiskeridirektoratet kan i særlige tilfelle dispensere fra bestemmelsene i denne forskriften.»

4. Fiskeridirektoratets vurdering

NMBU vil søke Viken fylkeskommune om én tillatelse til akvakultur av sebrafisk (*Danio rerio*) og medaka (*Oryzias latipes*) og niltilapia (*Oreochromis niloticus*), for alle livsstadier, ved det nye landbaserte akvakulturanlegget til Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Veterinærhøgskolen, på Campus Ås.

Det følger av Forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret § 4 første ledd andre punktum at «[d]et kan ikke gis tillatelse til akvakultur av arter som ikke forekommer eller tidligere har forekommet naturlig i området». Det er på det rene at artene sebrafisk (*Danio rerio*) og medaka (*Oryzias latipes*) og niltilapia (*Oreochromis niloticus*) verken forekommer eller tidligere har forekommet i Norge, og det kan dermed i utgangspunktet ikke gis tillatelse til akvakultur av disse artene.

Det følger videre av § 4 andre ledd bokstav a og c at tillatelse kan gis til en bestemt art på til ett livstadium, herunder kan det som utgangspunkt ikke gis tillatelse til akvakultur av flere arter på én tillatelse, og heller ikke én tillatelse til akvakultur av arter på alle livsstadier.

Fiskeridirektoratet kan imidlertid «*i særlige tilfelle*» dispensere fra bestemmelsene i forskriften, jf. § 21. Det følger av merknadene til forskriften § 21 at det er «*en snever adgang til å dispensere*» og at «*det ikke er en kurant sak å gjøre unntak fra bestemmelsene*». Det er dermed en høy terskel for å dispensere fra forskriften.

Spørsmålet er om det foreligger «*særlige tilfeller*» i foreliggende sak, jf. forskriften § 21.

NMBU har opplyst at de ulike artene brukes til ulike forskningsformål. De ulike artene har ulike egenskaper, hvor noen er fordelaktige til visse problemstillinger, mens andre er bedre til andre formål. NMBU forsker i dag på sebrafisk og medaka, og ønsker å fortsette med dette på den nye lokaliteten. I tillegg ønsker NMBU å utvide med niltilapia til noen spesifikke forsøk.

Fiskeridirektoratet viser til at de tre omsøkte artene er viktige modellarter innen en rekke områder. Direktoratet vurderer at tillatelse til akvakultur vil kunne være viktig for å kunne delta i forskningsprosjekter, og for å kunne tilby studenter både kursing og veiledning innen relevante vitenskapelige problemstillinger.

Fiskeridirektoratet vurderer på denne bakgrunn at NMBU har et faglig begrunnet behov for å få dispensasjon til akvakultur av disse artene.

Fiskeridirektoratet vurderer videre at NMBU sin forsøksbaserte virksomhet har et spesielt behov for å kunne knytte driften til ulike utviklingstrinn hos den enkelte art, og således ivareta både grunnforskning og anvendt forskning. NMBU er en ren forskningsinstitusjon, og det må forventes at en stor del av forskningsaktivitetene kan knyttes til reproduksjon, avl eller at dyrene skal følges gjennom deler av, eller hele livsløpet hos de aktuelle artene. Ikke minst er det viktig å kunne holde spesielle stammer eller arter i kultur med tanke på langsiktige forskningsprosjekter. Siden akvakulturvirksomheten kun skal være for forskningsformål, anser NMBU at det er hensiktsmessig å ha artene sammen i én tillatelse. Artene skal imidlertid alltid holdes adskilt, og vil aldri blandes i samme akvarium. Det følger eksplisitt av merknadene¹ til forskriften at:

«Det kan helt unntaksvis tenkes behov for dispensasjon til forskningsinstitusjoner som i forskningsøyemed driver med akvakultur av mange ulike arter i ulike perioder på samme lokalitet. Da kan hensynet til at passivitetsregelen ikke skal slå inn tilsli at samme tillatelse omfatter flere arter. I forbindelse med dispensasjonssøknaden må både hensynet til akvakulturdyrenes helse og hensynet til forsvarlig miljø vurderes.»

Fiskeridirektoratet vurderer at det vil være viktig for NMBU at det gis dispensasjon til at én tillatelse kan gis til flere arter og for ulike livsstadier. Fiskeridirektoratet vurderer derfor at det foreligger et «*særlig tilfelle*» som kan begrunne dispensasjon etter forskriften § 21.

---

¹Merknader til forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret. Vedtatt av Fiskeri- og kystdepartementet 11.10.2006 – sist revidert og godkjent 11.06.2007. <https://fiskeridir.no/Akvakultur/Akvakulturloven-og-forskrifter/Merknader-til-forskrift-om-tillatelse-til-akvakultur-av-andre-arter-enn-laks-oerret-og-regnbueoerret>

Selv om det foreligger «*særlige tilfeller*» som i utgangspunktet kan gi grunnlag for dispensasjon i dette tilfellet, må imidlertid tiltaket vurderes opp mot miljønormen i akvakulturloven § 10, som slår fast at «[a]kvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte». I Ot. prp. nr 61 Om lov om akvakultur (s. 64) står det at: «Med miljømessig forsvarlig menes at driften skal være forsvarlig både i forhold til forurensing og økologiske effekter, herunder biologisk mangfold.[...]Akvakultur vil etter sin art ha innvirkning på miljøet. Tillatelse til akvakultur innebærer at myndighetene aksepterer en viss påvirkning på det omkringliggende miljø. Kravet til forsvarlighet setter grensen for akseptert påvirkning ved skadelige konsekvenser. Sannsynligheten for at skade kan oppstå og størrelsen på eventuell skade må vurderes. [...] Vurderingen vil bero på et bredt faglig skjønn som omfatter blant annet kunnskap om arten og det lokale økosystem. Vurderingen skal også omfatte en avveining mellom hensynet til næringsutvikling og andre samfunnshensyn.»

Fiskeridirektoratet legger til grunn at uttalelsene i forarbeidene også gjør seg gjeldende for vurderingene som skal foretas av fylkeskommunen ved lokalitetsklareringen etter forskriften § 7 første ledd bokstav a. Videre legger Fiskeridirektoratet til grunn prinsippene i Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 8 til 12 som retningslinjer for disse vurderingene.

Alle de tre omsøkte artene er tropiske varmtvannsfisk, og risikoen for at artene kan overleve og etablere bestander i Norge er svært lav til fraværende. Fiskeridirektoratet finner videre at de rømmingsreducerende tiltak som beskrevet i prosjektbeskrivelsen ivaretar naturmangfoldlovens bestemmelse § 28 om krav om å forhindre spredning og utslipp ved drift av fremmede arter gjennom å treffe tiltak. Fiskeridirektoratet finner at en dispensasjon i dette tilfellet heller ikke vil være i strid med øvrige bestemmelser i naturmangfoldloven.

Etter en samlet vurdering at Fiskeridirektoratet derfor kommet til at NMBU skal gis dispensasjon etter forskriften § 21.

5. Klagerett

Vedtaket kan påklages innen 3 uker, jf. forvaltningsloven § 28, jf. § 29.

I medhold av forvaltningsloven § 27b, setter Fiskeridirektoratet som vilkår for å reise søksmål at klageretten er benyttet.

Øyvind Lie
direktør

Linn H. Vetaas
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (nmbu)   Postboks 5003   1432   ÅS

Kopi til:

Viken fylkeskommune   Postboks 220   1702   SARPSBORG

